

MERKSPLAS : EEN KLEINE GOELAG IN BELGIË ?

De strafinrichting te Merksplas maakt op het eerste gezicht een goede indruk op de bezoeker. De gebouwen zijn netjes geschilderd en de grasperkjes goed verzorgd. Bovendien ligt de instelling in een landelijk milieu en een bosrijke omgeving. Af en toe kom je op het terrein, dat meer dan 600 ha groot is, gevangenen tegen, die bezig zijn met allerlei karweitjes.

Later verneem je dat het hier om landlopers of totaal ongevaarlijke figuren gaat, die van een gunstregime genieten. De inrichting beschikt over een eigen boerderij, steenbakkerij, verpleegruimte en zelfs kerkhof. De afval van onze maatschappij kan er dus veilig opgeborgen worden. In de inrichting verblijven op het ogenblik zowat 900 mensen, die, afhankelijk van de categorie, over de verschillende paviljoenen verspreid zijn. Er is bijvoorbeeld een apart paviljoen voor de 250 geïnterneerden. Dit zijn de veroordeelden, die ontoerekenbaar werden verklaard en afhangen van de psychiatrische commissie. Ook de vreemdelingen die illegaal in het

land verblijven, worden hier tijdelijk ondergebracht. Het gaat om meer dan 30 verschillende soorten nationaliteiten. Verder is er een gebouw voorzien voor een 70-tal mensen die ter beschikking gesteld werden van de regering. De bedoeling van de ter beschikkingstelling van de regering is onhandelbare personen te 'resocialiseren'. Bovendien zijn er ook de primair veroordeelden en recidivisten van lichter allooi. We mogen ook de landlopers niet vergeten, waarvan er ongeveer 350 te Wortel verblijven, in een inrichting die een paar km van Merksplas gelegen is. De rest wordt naar deze laatste inrichting afgevoerd hoofdzakelijk omwille van het onderhoud van de gebouwen. 'Tijdens de oorlog heb ik in een concentratiekamp in Duitsland gezeten, mijnheer, maar dit is erger, geloof me. Het is een schandaal'; de eerste woorden van een ter beschikking gestelde van de regering. Zijn klachten worden jammer genoeg ook bevestigd in gesprekken met andere gedetineerden en in brieven, gericht aan de Liga van de Rechten van de Mens. De gevangenen hebben het hierin over andere gevangenen, die afgetuigd worden door het personeel, vaak omwille van lichte overtredingen van reglementen. Vooral de vreemdelingen en frans-

Wegwijzer 'Strafinrichting' naar Merksplas

taligen zouden het ontgelden. Onlangs nog werden een Joegoslaaf en een Fransman in hun cel platgeslagen, omdat ze een ontsnapingspoging hadden ondernomen. Ook komen herhaalde klachten binnen over de hygiëne, de medische verzorging en het eten. Wat vooral ontbreekt en dit geldt voor het hele gevangeniswezen in België, is een codex van rechten voor gedetineerden. De gevangene kent immers geen enkel recht. Hij geniet alleen van gunsten, die hem te allen tijde om arbitraire redenen kunnen afgenomen worden. Om een niemendalletje wordt de mogelijkheid om aankopen te doen in de kantine, te roken, radio te beluisteren, tv te kijken, dagbladen of boeken te lezen, aan sport te doen of in open lucht op de koer te wandelen beperkt of afgenomen. Zonder dat je het recht hebt om in beroep te gaan. Er zijn zelfs klachten over briefwisseling die gecensureerd wordt of doodgewoon in de vuilnisbak belandt. Wie teveel protesteert of het te bont maakt, komt in de isoleercel terecht. Zo onder meer een oudere man van 73 jaar. Hij weigerde het communautaire regime omdat het je soms verplicht samen te leven met ernstig gestoorde of agressieve mensen. Een jongen van 20 getuigde onthutst over de zelfmoordpoging van een kamergenoot de vorige dag. Het gebeurt wel vaker dat een gevangene die het niet meer ziet zitten, zich tracht op te hangen in het wc. De gevangenen worden ook als kinderen behandeld. Zij moeten bijvoorbeeld in de rij staan, zwijgen en om 21.30 uur gaan slapen. Bedoelt men dit met de goed klinkende term 'resocialiseren'? Niet dat alle schuld op het gevangenispersoneel dient geschoven te worden. Het heeft geen opleiding gekregen, wordt slecht betaald, werkt vaak in

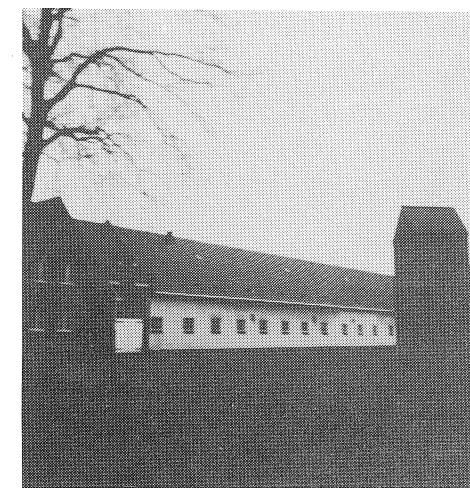

Gebouw van Wortel (landlopers)

moeilijke werkomstandigheden en is onderbemand. Dienen wij dan de schuld te schuiven op de overheid? Ons antwoord kan duidelijk zijn: ja. Wanneer al deze klachten aan het Ministerie van Justitie worden gesignaleerd, reageert het niet of volstaat het ontkennen van de feiten. Het penitentiair beleid, voor zover dat er is, bestaat trouwens vooral in het bijbouwen van nieuwe gevangenis. Omdat de gevangenisbevolking elektoraal niet interessant is, vinden de protesten ook geen gehoor bij onze parlementairen. De weinige gewetensvolle mensen, die het totalitaire gevangenisregime aanklagen, raken na een tijd ontmoedigd omwille van de uitzietsloosheid van deze gerechtvaardigde strijd. Of erger nog: krijgen het deksel op de neus. Zo bijvoorbeeld Michel Graindorge en Kristine Kloeck. Deze laatste publiceerde een artikel in *Panopticon* over de ontgoochelende tienjarige werking van de universitaire teams binnen het gevangenisstelsel. Zij werd prompt in het Ministerie van Justitie naar een andere dienst overgeplaatst. De waarheid kwetst. Kritiek wordt monddood gemaakt. Aan het gevangenisregime herkent men de

ware politiek van een land. Als de vinger op een zere plek wordt gelegd, slaat men in België ongenadig repressief terug. Voor klachten in verband met het gevangeniswezen, kan je schrijven naar de Liga van de Rechten van de Mens, Hooverplein II, 3000 Leuven. Een analyse van een jaar klachten bij de Commissie Gevangeniswezen van de Belgische Liga voor de Verdediging van de Rechten van de Mens vind je in het mei-juni-nummer 1981 van *Panopticon*. Voor meer informatie kan je ook terecht in *Dossiers Sociaal I* (68 pagina's, Van Loghum Slaterus, prijs 120 fr), waarin een heel dossier over dit onderwerp, van de hand van John De Wit, Paul Geerts en Dré Ingelbrechts.

Norberi Verbeke

De boerderij van Merksplas

Prachtige dreef van het domein van Merksplas

Ingang Merksplas